

ATITUDINI INTERPRETATIVE PRIN EDUCAȚIA STREAM LA ELEVII DIN CLASELE PRIMARE

*Viorica Oboroceanu, lector universitar, dr.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

INTERPRETATIVE ATTITUDES THROUGH STREAM EDUCATION FOR PRIMARY CLASS STUDENTS

*Viorica Oboroceanu, PhD, Univ. lecturer,
„Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau,
ORCID:0000-0003-2591-0927
oboroceanu.viorica@upsc.md*

CZU: 373.3.02

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p343-348

Abstract. STREAM education offers experiential learning opportunities and emphasizes the development of 21st century skills; encourages perseverance; proposes pre-premiership in thinking; encourages the possibility of critical thinking and self-education, and the most relevant stage of knowledge transfer, of the fusion of several disciplines, in the form of curricular integration, is offered by transdisciplinary. The use of STREAM projects facilitates the act of reading and, in particular, the reception of the literary text in order to form interpretative attitudes.

Keywords: attitude, interpretative attitude, literary text, reading literacy, reading activity, STREAM, ICT.

Știința și tehnologia sunt componente importante din viața noastră, iar a le folosi într-un mod care să aducă valoare este primordial. În loc de a avea copii care sunt doar consumatori de tehnologie, am putea avea copii care o înțeleg și o folosesc într-un mod conștient sau chiar o creează.

Fiecare copil de astăzi va trebui să poată să-și conștientizeze și să-și valorifice potențialul pentru a se adapta în viitor. Educația pentru toți și pentru fiecare, precum și incluziunea în sensul cel mai larg, au devenit componente-cheie ale reformelor educaționale globale. Formarea competențelor – cheie, determinate de Codul Educației al Republicii Moldova, necesită realizarea conexiunilor transdisciplinare în procesul educațional [3], educația fiind un proces gradual de învățare și cultivare a noilor cunoștințe, abilități și valori.

Învățământul primar este prima etapă din învățământul obligatoriu și are ca obiectiv principal crearea de oportunități egale pentru toți copiii, pentru a realiza o dezvoltare cognitivă, emoțională și psihomotorie echilibrată, adaptată nevoilor individuale. Acesta are rolul de a aduce schimbări pozitive în viața și comportamentul uman, facilitând dezvoltarea unor calități umane și explorarea de noi orizonturi cognitive.

Cuvântul *atitudine*, preluat odată cu realizarea reformei în învățământul general, când a fost elaborat Curriculumul Național, axat pe triada: cunoștințe, capacități, atitudini [3, Art. 11(1)], reprezintă o evaluare pozitivă, negativă sau mixtă a unui obiect, exprimată cu un anumit nivel de intensitate; modul în care alegem să ne raportăm la evenimentele din viața noastră; acel filtru mental prin care ne reprezentăm viața, cu tot ce implică ea.

Schimbarea atitudinală persistă pe o perioadă mai lungă atunci când este inspirată de propriul comportament. Studiile arată că oamenii formează atitudini pozitive sau negative

față de un obiect neutru prin asocierea sa cu un aspect emoțional. V. Andrițchi [1] consideră importantă precizarea că de formarea și dezvoltarea atitudinilor sunt responsabile trei zone semnificative ale personalității (Figura 1).

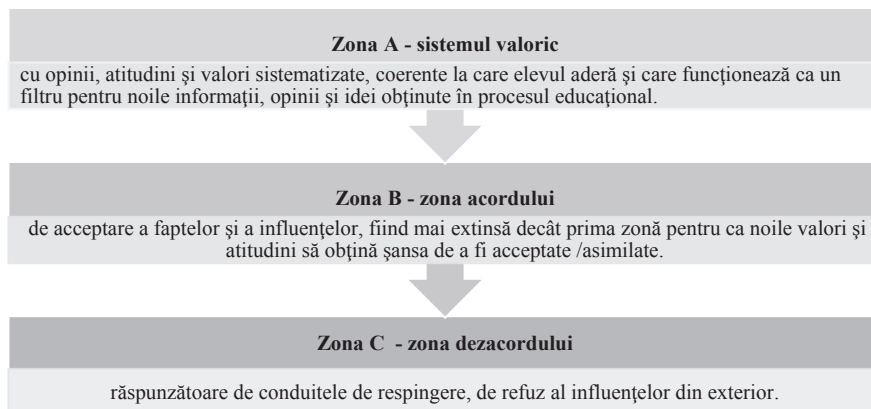

Fig. 1. Zone semnificative în formarea atitudinilor

Abordarea, din perspectivă teoretică, a conceptului de atitudine a permis definirea conceptului de *atitudini interpretative*, prin care înțelegem exteriorizarea verbală, prin mimică și/sau gest a poziției/opinieii individului, generată de teleportarea /deplasarea lui virtuală în lumea operei literare, de înțelegerea de către acesta a mesajului textului, de capacitatea de a descifra sensul figurat al mijloacelor de expresie literară, caracterul metaforic al limbajului, de a reinterpretă textul prin valori adăugate. În rezultatul influențelor educaționale pe care le au operele literare, s-a confirmat presupuziția că înțelegerea și interpretarea textelor provoacă atitudini pozitive față de comunicare și încrederea în propriile capacități de vorbitor și ascultător, dezvoltă interesul, cultivă atitudini pozitive pentru dezvoltarea personală, stimulează gândirea autonomă, reflexivă și critică [11].

Metodologia STEM – prescurtarea din limba engleză pentru Science, Techology, Engineering, Maths, în limba română ȘTIM: Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică – este bazată pe învățarea integrată a tuturor disciplinelor științifice și se caracterizează prin a fi o metodă activă, aplicată, constructivistă și de a „învăța prin a face”, vine de pe continentul american ca urmare a cerințelor tot mai mari în ceea ce privește pregătirea tinerilor pentru inserția activă în viața socială [7]. Aceste abilități cuprind cei 4 C identificați drept cheie în educația secolului XXI (Figura 2).

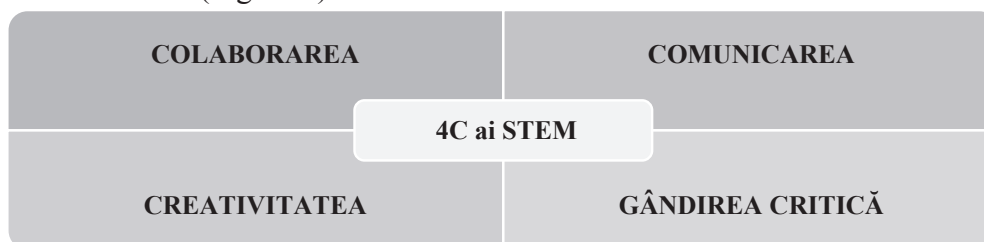

Fig. 2. Cei 4C ai Educației STEM/STEAM

Educația STE(A)M combină patru științe și arta a căror inițiale îi compun denumirea: S- Sience (Știință); T- Tehnology (Tehnologie); E- Engineering (Inginerie); A- Arts (Artă); M- Mathematics (Matematică). Rezultatul acestui mix de știință și artă propune un mediu de învățare atractiv pentru participanții la acest tip de educație, unde se pune accent pe aplicarea metodelor învățate în viața de zi cu zi.

ST(R)EAM este integrarea STEAM cu adăugarea lui **R** de la Reading, adică pentru citire și scriere ajutând elevii să comunice eficient, ceea ce este un aspect important al interacțiunilor umane. Această abordare dezvoltă elevilor acele abilități necesare integrării active în viața socială. Se consideră, de asemenea, că STREAM este mai accesibil decât STEM. Orice elev ce creează STEM poate fi expus la STREAM într-un mod extrem de captivant și de impact prin integrarea artei, designului și lecturii. STREAM are un mare potențial pentru o educație mai accesibilă și mai incluzivă. În acest context, includerea artelor și a lecturii în STEM poate îmbunătăți capacitatea copilului de a gândi și de a raționa cu diverse probleme. Învățarea prin intermediul abordării integrate STREAM face apel la modalități de învățare euristice, învățarea prin experimente, observații, predicții care dezvoltă elevilor o serie nouă de abilități.

La nivelul ciclului primar educația STREAM este necesară, deoarece acoperă toate disciplinele studiate la clasă și propune o abordare integrată care oferă copilului o perspectivă holistică a realității înconjurătoare, stimulând creativitatea și imaginația micilor școlari prin surprinderea relațiilor cauzale dintre obiecte și fenomene. Principala diferență între STEM și STEAM este că STEM simbolizează o abordare modernă a științelor și a disciplinelor asociate care se concentrează pe rezolvarea problemelor prin gândire critică și abilități analitice. În plus, față de modelul STEM, STREAM include și conceptul ARTE, LECTURĂ și SCRIERE. Această trecere de la STEM la STREAM devine primordială în contextul promovării active a abilitățile din secolul XXI la elevi.

Beneficiile educației STREAM:

- Promovează competențe secolului 21.
- Dezlanțuie creativitatea interioară a elevilor care este necesară în orice disciplină.
- Multidisciplinar, holistic, arată variație, înseamnă mai puțin plictisitor.
- Permite aplicarea învățării în situații din viața reală.
- Încurajează implicarea elevilor.
- Promovează învățarea, făcând ca elevii să fie bine pregătiți.
- Învățarea este centrată pe elev.
- Face din învățare o experiență distractivă [12].

Curriculum național: învățământul primar respectă „domeniul Lectură în clasele primare include următoarele activități: lectura textului; memorizarea și recitarea textului; lectura expresivă a textului; lectura pe roluri a dialogurilor din textul narativ/dramatic; activități de lectură interogativă și analitică; receptarea adecvată a operei lirice, epice, dramatice; comentarea potențialului expresiv al diferitelor unități de limbaj artistic; activități de decodificare a semnificațiilor operei; activități de aplicare a algoritmilor de caracterizare a personajului literar; activități de interpretare a operelor literare diverse ca gen și specie, formulă estetică; activități de dezvoltare creatoare a operelor literare” [4].

Conceptul de atitudine interpretativă a fost abordat din perspectiva educației literar-artistice. Astfel, concomitent cu postura de cititor de literatură, suntem cititori însetați și studioși. „Aceasta înseamnă că școala se deschide spre nevoile diverse și pragmatice ale lecturii/ale receptării, incluzând în aria ei de preocupări și formarea de competențe pentru înțelegerea aceluia tip de texte cu care venim cel mai des în contact”. Implementând tehnologii didactice specifice de receptare a textului literar, metode și procedee specifice de formare a deprinderii de citire cursivă, tehnici pentru realizarea lecturii interogativ-interpretative și tehnici pentru identificarea calităților personajului literar, putem accelera și fortifica formarea atitudinilor interpretative.

Educația STREAM poate contribui la abordarea provocărilor contemporane, ajutând la gândirea unei educații care, fără a renunța la excelența academică, dezvoltă, de asemenea, competențe importante, cum ar fi creativitatea, gândirea critică, comunicarea și colaborarea [6].

Formarea atitudinilor interpretative este integrată în competența specifică de receptare a textelor literare/nonliterare prin tehnici de lectură adecvate, dând dovadă de citire corectă, cursivă și expresivă. Am constatat că elevul din clasa I „citește corect, cursiv, fluent un text literar/nonliterar; raportează argumentat imaginile la textul citit, reproduce ghidat un fragment din textul literar”; elevul din clasa a II-a utilizează tehnici de lectură corectă, conștientă și fluidă, distinge informații esențiale dintr-un text citit, „identifică trăsăturile fizice și morale ale personajelor principale dintr-un text literar citit; exprimă în cuvinte proprii ideile și atitudinile față de textul citit și față de personajele textului”; elevul din clasa a III-a utilizează adecvat tehnici de lectură corectă, conștientă și fluidă, distinge informațiile esențiale și de detaliu dintr-un text citit, desprinde unele trăsături fizice și morale ale personajelor dintr-un text literar citit, își exprimă, gândurile, emoțiile și sentimentele față de mesajul textelor citite sau a unor secvențe textuale; elevul din clasa a IV-a utilizează eficient tehnici de lectură corectă, conștientă și fluidă, extrage informațiile esențiale și de detaliu dintr-un text citit, formulează ideile principale ale unui text narativ, recunoaște unele specii literare în baza celor mai simple trăsături de structură specifice, caracterizează personajele dintr-un text literar după algoritmul propus.

Acronimul STREAM poate fi utilizat în clasă în mai multe moduri, unul dintre acestea fiind acela de a utiliza conținuturi din domeniile STEAM - Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte, Matematică - pentru a lucra asupra competențelor din domeniile **R** - *Citare și Scriere*. Putem lucra la înțelegerea lecturii, dezvoltând strategii de înțelegere a mesajului citit (cum ar fi întrebările) cu un text despre rândunici sau un text din domeniul Științe. Putem lucra la segmentarea fonemică propunând cuvinte din Biologie (multe cuvinte din Biologie funcționează ca și cum ar fi pseudocuvinte). Putem lucra asupra oralității cerând elevilor să dezbată resurse tehnologice. Putem antrena redactarea unor rapoarte privind rezultatele unei evaluări statistice (matematică). În tabelul 1, putem valorifica un exemplu de formare a atitudinilor interpretative la elevii din clasele primare, prin STREAM, disciplina Limba și Literatura română.

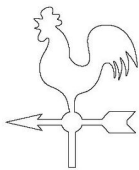
Tema: Textul *Marele Pictor*, după Emilia Plugaru [<https://www.povesti-pentru-copii.com/povesti-pt-copii-mici/marele-pictor.htm>]

Lectura este piesa ce interconectează cele cinci domenii. Rezultatul acestui mixt STREAM propune un mediu de învățare atractiv pentru participanții la acest tip de educație, unde se pune accent pe aplicarea metodelor învățate în viața de zi cu zi și direcționează formarea atitudinilor și dezvoltă activitățile de viață ale personalității, deoarece:

- prezintă o lume virtuală, creată de autor, cu ajutorul imaginației,
 - produce emoție și stimulează fantezia cititorului,
 - vehiculează valori general-umane prin diverse teme și motive,
 - are funcție tranzitivă (de transmitere de informații),
 - are funcție reflexivă (de transmitere a propriilor convingeri, sentimente) a limbajului.
- Elevul din clasele primare poate exterioriza varii tipuri de atitudini, incluzând:
- sfera emoțional-afectivă proprie;
 - exprimarea gândurilor, emoțiilor și a sentimentelor față de mesajul unui text citit sau a unor secvențe textuale,
 - utilizarea tehnicilor de lectură corectă, conștientă și fluidă,
 - distingerea informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un text citit.

Înțelegerea și interpretarea textelor trezește o atitudine pozitivă față de comunicare și sporește încrederea în propriile abilități de vorbitor și ascultător, dezvoltă interesul față de comunicare, cultivă atitudini pozitive pentru dezvoltarea personală, stimulează gândirea autonomă, reflexivă și critică.

Tabelul 1. Formarea atitudinilor interpretative prin educație STREAM

Știință	Tehnologie	Citire și Scriere	Inginerie	Artă	Matematică
Citirea cursivă, fără pauze a unui text științific. Sesizarea nuanțelor sugerate de un text; Elevii vor selecta informații relevante despre anotimpuri. Vor explora fenomenele naturii, prezente în fiecare anotimp, flora și fauna R. Moldova.	Citirea corectă a informației, fără silabisire; Citirea conștientă și înțelegerea mesajului comunicat prin utilizarea calculatorului pentru a descoperi informații despre condițiile de trai a păsărilor și animalelor. Vizionarea filmulețelor video. Organizarea unui reportaj și prezentarea buletinului-meteo în calitate de reporter TV. Redactarea unei cărți digitale.	Lectura textului; lectura expresivă a textului; lectura pe roluri a dialogurilor; comentarea potențialului expresiv al diferitelor unități de limbaj artistic; activități de decodificare a semnificațiilor operei; activități de aplicare a algoritmilor de caracterizare a personajului literar; activități de interpretare a operelor literare diverse ca gen și specie, formulă estetică; activități de dezvoltare creatoare a operelor literare. Prezentarea, în scris, a unor experiențe plăcute, amuzante, surprinzătoare, a unor fapte bune.	Colaborarea în echipe; Raportarea imaginii la fragmentul respectiv al textului; Confectionarea unor minicărți pe tema solicitată, în care se vor folosi limbaje convenționale și neconvenționale; Analiza și interpretarea consecințelor, fenomenelor naturii (ploaie, ninsoare, vânt, fulger, tunet) asupra condițiilor de trai. 	Citirea expresivă prin modularea vocii în funcție de semnele de punctuație și exprimarea unor stări afective sugerate de mesajul; Vor crea/ picta elemente decorative utilizate ca elemente de decor. Jocuri-dramatizări; Vor prezenta o secvență de teatru în baza textului explorat. Redactarea unor povești, jurnale, poezii etc., prin care copilul să își exprime bucuria, tristețea, încântarea, mândria etc.	Citirea conștientă și înțelegerea celor citite, a mesajului comunicat de text, în contextul că vor fi rezolvate probleme de matematică, în care apar elemente despre viața păsărilor (cantitatea de hrană, unități de lungime, temperatura aerului, viteza de deplasare).

În concluzie, STREAM este un mod inovator de a gândi la nivelul ciclului primar, facilitează predarea matematicii și științei, prin valorificarea conexiunilor acestora cu tehnologia, ingineria și artele. Educația STREAM valorifică scrierea unor mesaje diverse, utilizând cuvinte (propoziții) și simboluri/ desene; redactarea, din proprie inițiativă, a unor povești, jurnale, poezii etc., prin care copilul să își exprime bucuria, tristețea, încântarea, mândria etc.; valorifică realizarea unor scrisori desenate, jurnale, invitații la evenimente personale ori ale clasei, documente cu valoare utilitară în cadrul clasei (orar, traseul unor excursii, hărți simple care să marcheze obiective culturale din jurul școlii etc.); confectionarea unor minicărți pe teme familiare, în care se vor folosi limbaje convenționale și neconvenționale; prezentarea, în scris, a unor experiențe plăcute, amuzante, surprinzătoare, a unor fapte bune.

Și atunci, STREAM reprezintă argumentul cheie al unei educații, racordat la utilizarea unor metode de predare bazate pe explorare, investigare și anchetă. Procesul formării atitudinilor interpretative constituite prin activități de modificare intenționată a unor situații în care personajul e nevoit să manifeste un anumit comportament; de identificare în opera literară și de analiză a argumentelor necesare pentru afirmarea sau combaterea unor idei, opinii ale

altora, inclusiv, a autorului; de valorizare a unor situații de soluționare a problemei cu care se confruntă personajul; de relevare a modului în care autorul construiește și prezintă realitatea ficțională etc. Pus în situația de a dezbate, de a crea noi circumstanțe și situații, elevul învinge timiditatea și nesiguranța acumulând, astfel, experiențe lectorale.

BIBLIOGRAFIE

1. ANDRIȚCHI, V. Taxonomia acțiunilor pedagogice pentru formarea atitudinilor – element central al competenței școlare. În: Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 28-29 Februarie 2020. Vol.I Chișinău: UST. 2020. pp.9-18 CZU: 37.016
2. APOSTOL, R., Teatru ca metodă. Teatru educațional. București: U.N.A.T.C. Press, 2018 ISBN 978-606-8757-39-1
3. Codul Educației al Republicii Moldova. Chișinău, 2014
4. CURRICULUM NAȚIONAL Învățământul primar. Aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018) Chișinău. 2018.
5. OBOROCEANU V. Atitudini interpretative în opera literară, Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr.1(15)2019 ISSN 1857-0623 p.143-148 E-ISSN 2587-3636, CZU:37.016:81/82.135.1
6. BYBEE, R. W. The Case for STEM Education: Challenges and Opportunities. Publisher: National Science Teachers Association - NSTA Press, 2013, 120 p., ISBN: 978-1936959259
7. LAMBERG, T., TRZYNADLOWSKI, N., How STEM Academy Teachers Conceptualize and Implement STEM Education. Journal of Research in STEM Education, 1(1), pp. 45–58, 2015. ISSN:2149-8504 (online)
8. PARK, H., BYUN, S. Y., SIM, J., HAN, H., & BAEK, Y. S., Teachers' Perceptions and Practices of STEAM Education in South Korea. Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, 2016, 12(7).
9. VASQUEZ, J. A., COMER, M., SNEIDER, C., STEM Lesson Essentials, Grades 3-8: Integrating Science, Technology, Engineering, and Mathematics, Publisher: Heinemann; 1st edition, 2013, 192 p., ISBN: 978-0325043586
10. YOUNG, V.M., Inclusive STEM schools: Early promise in Texas and unanswered questions. Paper prepared for the workshop of the Committee on Highly Successful Schools or Programs for K-12STEM Education, National Research Council, Washington, DC, May 10-12, 2011.
11. ОБОРОЧАНУ, В., ГОЛУБИЦКИ С., Интерпретационные отношения - усилитель критического мышления. Вестник Международного научного центра "СОЦИУМ 2035" 2020. Т. 1. № 1. С. 98–105. ISSN 2687-0762
12. Anotimpurile în poezii STEM, STEAM sau STREAM? <https://edict.ro/stem-steam-sau-stream/>
13. STEM, STEAM, STREAM? <https://www.prometheanworld.com/resource-center/blogs/stem-steam-stream/>
14. STEM, STEAM & STREAM: What's the Difference? <https://dottierosefoundation.org/2020/10/stem-steam-stream-whats-the-difference/>
15. Povestiri cu valoare educativă: <https://clasamea.eu/texte-despre-sinceritate/>